

תכליות באימון

דברים מתוך שיחת מפקדים

(מערכות 140, דצמבר 1961)

כושר ההסתערות עלידי ההדרכה הצבאית הוא תרגיל-אש. בתרגיל-האש יש יותר טיפוח הנכונות להסתערות, יותר הקניית הביטחון של החייל בחברו המסתער לצידו, יותר הקניית תחושת ביטחון שבין החייל המסתער לחיילי יחידות הסיוע המאפשרות לו להסתער מאשר בכל אימון אחר. סביב תרגיל-האש – וכוונתי בעיקר לתרגיל-אש התקפיים – ניתן גם לטפח את ערך ההסתערות כערך חינוכי בעיצוב דמותו של החייל הישראלי. הדבר המיוחד היום את אימונו של צה"ל מאימון צבאות אחרים הוא בריבוי תרגיל-האש באימון כל היחידות – ובהיותם כה קרובים למציאות-הקרב, יותר מכל אימון אחר, שגרת. אם כי כבר עשינו עד כה רבות בשטח פיתוח תרגיל-האש והחדרתם לכל שלבי האימונים בצה"ל, הרי יש להמשיך ולהתמיד בפיתוח דרך הדרכה זו.

בשנת האימונים הבאה יבוא לידי ביטוי שוני מהותי נוסף, אשר ברצוני לייחד עליו את הדיבור. צה"ל הפך בשנים האחרונות לצבא שכוחות היבשה שלו מושתתים יותר ויותר על היסוד המשוריין והממוכן. יסוד זה הפך להיות מכריע גם כמותית, ומעל לכל ספק איכותית, בדרך לחימתו – ולפיכך גם בדרך מחשבתו – של צה"ל. השאלה אשר ניצבה בפנינו הייתה: כיצד צריכה להשפיע תמורה זו על הדרכת צה"ל בכללו וקצונתו בפרט? האם דרך אימון צה"ל צריכה להסתעף לשני "צירים" נבדלים – "ציר" החלק הרגלי של כוחות היבשה ו"ציר" החלק המשוריין והממוכן שבהם – או שיש לבנות בסיס משותף ואחיד, המקנה לכלל קצונת צה"ל יסוד המכשירה

אחת האמרות המקובלות ביותר אצלנו היא שאיכותנו עולה על זו של האויב האפשרי. ריבוי השימוש בביטוי זה מביאנו לעיתים להחטאת הכוונה האמיתית שבו. במיוחד נכון הדבר כאשר דנים אנו בפרטי תוכניות אימונים. רבים דיברו כאן במדדי איכות – כמו כושר-קליעה, תפעול כלי-הנשק ועוד ועוד נושאים שהינם ממרכיבי העוצמה של כל גוף צבאי. ניקח למשל נושא כמו רמת הקליעה של תותחן-טנק – נאמר של ישראלי ושל מצרי. מוכן אני לסמוך על הישראלי שיהיה עדיף ברמת הקליעה מן המצרי; אך האם בזה ייחוד איכותו? האם ערך האיכות, אשר עליו אנו כה מבססים את יתרוןנו על אויבנו האפשריים, מתמצה בעיקרו ביתרון כושר-הקליעה של תותחן-הטנק הישראלי? והנאמר לגביו יכול בוודאי לחול במידה שווה על הטייסים, הימאים וכן הלאה. אני משוכנע שהאיכות, עליה מתבסס עיקר יתרוןנו, היא בראש ובראשונה לא ברמת כושר-הקליעה – אלא בנכונות להסתערות. אותה איכות הדוחפת את הטנקיסט, הטייס, הימאי והחייל הרגלי באותו רגע גורלי בקרב להסתער במלוא עוצמת נכונותו על האויב הניצב בדרכו.

יכולים אתם לשאול: טוב, מה כל זה שייך לדיון על נושא ההדרכה? האם בכלל יכולה ההדרכה הצבאית הרגילה לתרום לשיפור יסוד-איכות זה של החייל הישראלי? נכון שיסוד-איכותו זה אינו רק פרי ההכשרה הצבאית; גורמים רבים הביאו לידי הטמעתו בקרבנו. אך סבורני שגם תוכנית ההדרכה יכולה וחייבת לשפרו ולשכללו. אני סבור שאחד האמצעים החשובים בטיפוח

לשרת בצבא חדיש וממוכן? עד כה הכירה למעשה הדרכת צה"ל בהפרדה שבין החלק הממוכן והמשוריין לבין החלק הרגלי שבכוחות היבשה. הפרדה זו באה לידי ביטוי בעיקר בדרך הכשרת הקצין. ביה"ס לקצינים, ביה"ס לכלל קציני צה"ל, התבסס על שני יסודות עיקריים, אשר היו משותפים לכל סוגי הקצינים העוברים דרכו. היסוד הראשון היה הקניית כושר הפיקוד על אנשים; היסוד השני היה הקניית יסודות הלחימה. מאחר שהדרכה אינה יכולה להיות מופשטת, הרי המדיום להקניית שני יסודות אלה היה המחלקה הרובאית. דרך לימוד המחלקה הרובאית ניתן היה להקנות את יסודות הפיקוד על אנשים וכן ללמד את יסודות הלחימה דרך לוחמת חיל הרגלים. כל הקצינים המיועדים לכל החיילות עברו דרך ביה"ס לקצינים ורכשו לעצמם את כושר הפיקוד וידיעת יסודות הלחימה. בשיטה זו חסרה הקניית יסודות הלוחמה הניידת – שהינה הבסיס לכל צבא חדיש. בשנה הבאה יוכנס יסוד זה לביה"ס לקצינים. הכשרת הקצין הבסיסי בצה"ל תושלם באמצעות לימוד המחלקה הרובאית הרכובה על זחל"מים כחלק אינטגרלי בכל שלבי אימונו של הקצין. לפיכך, כל קצין בצה"ל – יוקנו לו כבר בשלבי הכשרתו הראשונים דרך המחשבה המהירה המתחייבת מניהול קרב תנועה, בעיות השליטה בכוח נייד ויסודות בעיות התחזוקה של חיל ממונע. הוספת היסוד השלישי הזה – יסוד הקרב הממוכן – להכשרתו הבסיסית של הקצין בצה"ל מבטאת את השוני שחל בצה"ל ומדגישה את השוני הנדרש מקצין צה"ל בעתיד.

הדגשתי כאן את השינוי שיחול בביה"ס לקצינים. אך שינוי זה ימצא את ביטויו גם בביה"ס לתותחנים – כאשר אימונו של קצין התותחנים יושבת גם הוא במידה שווה על ארטילריה נגררת מזה ועל ארטילריה מתנייעת מזה, בלי קשר לכך לאיזה סוג יחידה ארטילרית הינו מיועד. כמו כן ימצא שינוי זה ביטויו בכל בתי"ס הצבאיים, העוסקים בהכשרת פיקוד – כך שהכשרת הפיקוד בצה"ל תהלום את תפיסתו החדשה.

